

PASTÝŘSKÝ LIST

K PROBLÉMU SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ

(Přečtěte v neděli po obdržení.)

Drazí bratři a sestry,

v poslední době se v církvi i ve světě hodně mluví o bolestném tématu sexuálního zneužívání a církev i její služebníci jsou stavěni do divného světla. Snad mně někteří můžete zazlívát, že reaguji pomalu. Musím přiznat, že i pro biskupy jde o věc nezvyklou a nejsme odborníci na všechno. Ne, že by šlo o skutečnost naprosto neznámou, ale její rozsah a povaha si vyžádaly přípravu a studium. Zatím jsme měli studijní den vedený odborníky dvakrát pro biskupy a dvakrát pro kněze, připravujeme pěší kající pouť kněží. Pro pastorační pracovníky jsme připravili příručku: O domácím násilí. Protože máme mnoho zaměstnanců v různých institucích, přepracovali jsme etický kodex Charity a budeme pracovat na vylepšení etických kodexů našich škol, přesto, že jde o prostředí bezpečnější než ostatní, kde zatím o žádném případě zneužití nevíme.

Papež František vydal 9. května směrnici, kterou se budeme řídit. Česká biskupská konference zřídila už k 1. květnu 2019 kontaktní místo na pomoc obětem zneužívání jako svou organizační jednotku. Kontaktní místo je určeno pro osoby, které tvrdí, že byly zneužity jako nezletilé nebo jako zranitelné. Mezi zranitelné se počítají lidé nemocní, fyzicky či psychicky postižení, nebo zbavení osobní svobody, s fakticky nebo dočasně omezeným chápáním, rozhodováním nebo schopností se bránit.

Kontaktní místo neposkytuje, ale zprostředkovává odbornou duchovní, sociální, terapeutickou a psychologickou pomoc, včetně orientačního právního poradenství. Kontaktní místo neslouží pro příjem oznámení za účelem zahájení církevního procesu proti agresorovi. To je třeba ohlásit generálnímu vikáři, který pověří vhodné členy diecézní komise k prověření případu. S ním osobně se oběť setkat nemusí.

Každé sexuální zneužití je třeba odsoudit jako ďábelský hřích, ať se ho dopustí kdokoliv. Stane-li se to v církevním prostředí, nebo se toho dopustí člověk zasvěcený Bohu, je to tím bolestnější, zraňuje to jak církev a poškozují její důvěryhodnost, tak oběti. Těžká zranění se neuzdravují snadno a rychle. Zranění mají právo na potřebnou péči, kterou je nutné jim poskytnout. Proto prosím ty, kterých se to týká, ať mají odvahu se ozvat. Skrze Kontaktní centrum církev nabízí pomocnou ruku.

Proti pachatelům je nutné zakročit jasně. Buďte si jistí, že v naší diecézi se žádný případ nezametá pod koberec, ale řeší se podle státního zákona a církevních směrnic. Zároveň jako křesťané musíme umět odpouštět těm, kdo dělají pokání. Odpouštění hříchu však neznamená prominutí trestu, který má být přijímán jako spasitelné pokání.

Církev je svatá, ale ne dokonalá. Má svatou Hlavu – Krista, působí v ní Duch Svatý, je svatá svátostmi, ale mimo svatých či dobrých věřících ji tvoří i různě hříšní lidé. Konečně hříšníci jsme všichni. Katolická církev není sektou čistých lidí. I když jsme vykoupeni, všichni neseme důsledky dědičného hříchu. Pokud s tím nepočítáme, jsme překvapeni zlem a selháním jak vlastním, tak druhých. K posvěcení církve může ovšem přispět každý z nás svým pokáním i osobním úsilím o ctnostný život. Důležité je udělat všechno, co je v našich silách, abychom dalšímu zneužívání předcházeli.

Co můžeme udělat ve vztahu k dětem?

Jak v rodinách, tak v různých společenstvích, je třeba vytvářet atmosféru důvěry a bezpečí, aby děti mohly přijít s čímkoliv. Nejlépe pravidelně a nerušeně. Všimát si změn v jejich chování. Důvěřovat jim. Umět se za ně postavit. Být před nimi jako ti, kteří nesoudí, ale povzbuzují, aby neměly strach mluvit i o věcech těžkých nebo špatných. Nevychovávat je k slepé poslušnosti, ale k hledání dobra, protože útočník může slepé poslušnosti dítěte zneužít a zakázat mu mluvit o zneužití, či dělat z toho tajemství. Zajímat se o to, kde a jak tráví dítě čas, co dělá ve skautu, jinde, jako ministrant, proč nechce jít k strýčkovi, k sousedovi. Modlit se za děti, za dary Ducha Svatého ve výchově. Naučit děti už od mala zdravé sebeúctě i schopnosti říkat NE i dospělému. Nejen je tomu učit, ale i sami se podle toho chovat vůči dětem a ostatním. V současné době je mnoho různých projevů násilí, s kterými se mohou setkat. Podle věku je třeba jim postupně vysvětlit, co si k nim nesmí nikdo dovolit. Když začnou užívat chytré mobily a internet, který má také své nástrahy, je třeba jim věnovat zvláštní péči, účinně varovat před pornografií a bavit se s nimi o neznámých lidech, s nimiž si začali dopisovat, vyměňovat zprávy a obrázky nebo hrát počítačové hry i pro více hráčů. Samotáři hledají kamarády a může se ozvat nebezpečný deviant, který vystupuje jako vrstevník, ale cíleně hledá své budoucí oběti. Někteří pak používají pohružky, nátlak, podplácení a útočení na city dítěte. Pokud bude ve farnostech zájem, pomůžeme zorganizovat odborné přednášky pro rodiče o mediální výchově dětí.

Jak se chovat ke kněžím, na něž padá stín hříchů, přestože je většina nevinná? Vytvářet s nimi živou a otevřenou farní rodinu. Modlit se za ně. Neidealizovat je, ale ani nepodezřívát, nepomlouvat a zbytečně nekritizovat. Dávat zpětnou vazbu, případně i kritiku konkrétní věci, ale v úctě. Pomáhat vytvářet prostředí přijetí a široké rodiny. Nepodporovat důvěrnosti a citové projevy, ale budovat přátelské a radostné společenství. Jestliže máme podezření na něco nezdravého, je dobré si po klidné úvaze a upřímné modlitbě s knězem promluvit, upozornit, jak působí na druhé. Pokud domluva nepomůže a vidíme problém jako vážný, je třeba si dle Ježíšových slov přibrat dva svědky a pokud to nepomůže, jít za představeným.

Nezapomeňme při tom, že velká většina kněží je i při svých lidských slabostech skvělá. Mluvíme sice o zneužívání v církvi, ale k 90 % zneužívání dochází ve vlastních rodinách od rodičů či druhých partnerů matky nebo sourozenců. Při tom je většina rodičů také skvělá. Viníci nejsou většinou lidé úchylní, nemocní či nepřátelští, ale lidé bez vnitřní kázně a pravdivé otevřenosti před Bohem. Chceme-li nabídnout dětem zdravé prostředí a ochranu, je třeba uzdravit společnost, žít podle ducha a ne podle těla, být opravdu svobodní od nemravnosti a pornografie, nebýt sebestřednými hledači požitků a příjemností, ale otevření skutečné lásce, která slouží a hledá dobro druhých.

Děkuji všem rodičům, kněžím i různým animátorům a vedoucím programů pro děti za jejich obětavou službu a prosím, aby se nedali odradit špatnými příklady. Děkuji všem, kteří nejsou lhostejní nebo jen kritičtí, ale aktivně se zapojují do pokání církve svými kajícnými skutky, do pomoci obětem i do účinné prevence jak správnou výchovou dětí, tak osobním úsilím o pozvednutí své vlastní morální úrovně i morální úrovně celé společnosti.

Ve spojení modlitby zůstává a všem ze srdce žehná

arcibiskup Jan